

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Muzejska knjižnica
Ljubljana
Muzejski trg

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . . Din 50.— mesečno . . . Din 5.—
za pol leta . . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Breg 12.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čkovni račun št. 13.236.

Pred odločitvijo?

Včeraj opoldne je vrnil Kosta Timotijević, demokrat iz Davidovičevega kluba, kralju mandat za sestavo koncentracijske vlade. Zdi se, da je dobil Kosta Timotijević mandat zato, ker doslej ni stal v političnem boju med prvimi v ospredju in ker je krona bržkone sodila, da mu bo kot takemu mogoče vplivati na razburjene strankarske strasti ter omiliti mržnjo med vodilnimi politiki. Zdelo se je, da se bo njegova misija posrečila, ker je kot član Davidovičevega kluba našel mnogo simpatij pri najmočnejši srbski stranki, pri radikalih.

Tudi Kosta Timotijević ni uspel s sestavo koncentracijske vlade. Menimo, da temu ni vzrok toliko politično intrigantstvo kakor pa globoki načelni prepad med strankami, ki so za državno edinstvo, in federalističnimi strankami.

Ta prepad je zlasti zadnje čase postal tako velik, da ga ni bilo ob tako malo dobri volji, ki so jo pokazale posamezne stranke, mogoče premestiti nobenemu mandatarju krone.

Sedanja vladna kriza je nedvomno dokazala, da je koncentracija tako nasprotnih elementov kakor so federalisti in unitaristi nemogoča. Ni mogoče družiti vode z ognjem brez uničenja enega ali drugega elementa. Federalizem in unitarizem sta si dva tako nasprotna elementa, da brez principijelnega popuščanja na eni ali drugi strani, kar pa že pomenja začetek kapitulacije, ni mogoče misliti na nujno združenje.

Res je sicer, da bi se dal najti začasen izhod, morebiti s sestavo poslovne vlade s točno določenim delokrogom, kar bi bilo z ozirom na potrebe javnosti za hip vsekakor dobrodošla rešitev, vendar pa bi se s tem notranje politična kriza samo odgodila na poznejši čas, v katerem bi mogoče izbruhnila še v večjo silo na dan.

Z ozirom na miselnost vodilnih politikov, — ne strankarskih množic, kar izrecno naglašamo, — je torej koncentracija nemogoča iz

navedenih vzrokov. Kaj sledi iz tega? Samo to, da mora pasti odločitev za eno ali drugo strujo. Sporazum med unitaristi in federalisti se je izkazal za nemogoč brez kapitulacije ene ali druge strani. Sedanje brezvladno in brezparlamentarno stanje pa je trajno nemogoče radi ogromne škode, ki jo prinaša tak položaj širokim ljudskim množicam.

Odločitev mora torej pasti čimprej. Naj pade na to ali ono stran, vsekakor bo vsaka rešitev boljša kakor pa sedanja negotovost, ki prinaša v naše narodno-gospodarsko življenje samo brezorijentiranost in z njo občutne škodljive posledice za vsakega posameznega državljanca.

Sporazum ni mogoč. Zato je edini izhod izvedba enih ali drugih načel glede notranje ureditve države. Katerih načel? Ako hočemo biti odkritosrčni, moramo reči, da je bistveno pravzaprav vseeno z ozirom na ljudske potrebe. Niti unitaristična niti federalistična državna oblika ne more nuditi ljudskim množicam zadovoljstva in blagostanja brez pravične, demokratične in socialne zakonodaje ter njeje odgovarjajoče uprave. Zgledov za to trditve imamo povsod dovolj v Evropi in drugod.

Priznavamo dobro voljo onim, ki so skušali oba načelno nasprotna činitelja pomiriti in zediniti, vendar pa je potek dogodkov dokazal, da je bilo škoda truda. Edino korist more prinesiti spoznanje tega dejstva in to spoznanje more imeti za posledico samo resno odločitev za ali proti enemu ali drugemu nazoru.

Naglašamo, da je to nujno potrebno zato, da sploh pridemo do količkaj pozitivnega dela v našem javnem življenju, ki ga ljudstvo nujno potrebuje že zaradi dolgotrajne vladne kakor parlamentarne krize, ki jo noben državni organizem ne more prenašati daljšo dobo brez resne škode. Treba je, da pridemo ven iz sedanje negotovosti.

Naj pade kocka!

Parlamentarizem.

Pri nas se mnogo govori o parlamentarizmu in parlamentarnih načelih. Zlasti mnogo govore v zadnjem času o tem stranke, ki imajo v rokah usodo našega parlamenta. V skrbi za usodo tega parlamenta in izvajanje parlamentarnih načel gredo tako daleč, da delajo z vsemi silami na to, da se narodna skupščina sploh sniti ne more, četudi je sklicana na zakonito redno zasedanje.

Te izvira od tod, ker tem strankam ni glavno delo v skupščini, pač pa razdelitev ministrskih sedežev v vladi. Gre za korita in ne parlamentarna načela. Ako bi jim bilo za resno delo v narodni skupščini, bi sprejeli vsako količkaj zmožno in sposobno vlado, četudi bi bila

sestavljena morebiti iz manjšine, samo da bi se javni posli v narodni skupščini nadaljevali in da bi sploh prišlo do količkaj pozitivnega dela. Saj bi vlada, ki bi ne imela sigurne zaslombe v parlamentu, bila itak odvisna od milosti tega parlamenta, ki bi ji lahko izrekel nezaupnico in jo vrgel, kakor hitro bi prekorčila dopustne meje. Je že res, da je življenje take vlade vedno v nevarnosti, da usahne, vsekakor pa bi bila boljša kakor pa nobena, ako bi skušala s sodelovanjem narodne skupščine uveljaviti vsaj najpotrebnejše zakonske predloge, katerih nujna potreba se vsestransko priznava. Saj bi bilo pozneje tudi še dovolj časa za krizo, za zadostitev osebnim ambicijam nekaterih

politikov in končno tudi za volilne priprave.

Dolga vladna kriza je najžalostnejše spričevalo za miselnost voditeljev političnih strank, ki v svojem intrigiranju drug proti drugemu pozabljajo, da je vendar prva njihova dolžnost delo v parlamentu za koristi ljudstva. V tej dolgi vladni krizi se je tudi pokazalo, da gre samo za osebe. Pašić, Davidović, Radić, Pribičević, Korošec, Spaho so imena, ki jih čitamo vsak dan, vse drugo pa je potisnjeno v kot. Gre za to, kako bo kdo svoji stranki pripravil teren za prihodnje volitve. Ves čas pogajanj med njimi radi rešitve vladne krize nismo ničesar čuli o načelih, po katerih naj bi narodna skupščina izglasovala nujno potrebne zakone. Tako se pri nas dela za parlamentarizem.

Vsem so še v spominu dnevi, ko je poleti bival kralj na Bledu in ko mu je po odgoditvi narodne skupščine dr. Korošec v družbi svojih zaveznikov brzojavil iz Beograda, da je nujno potrebno takojšnje sklicanje narodne skupščine z ozirom na zapleteni zunanji in notranji položaj. Kralj je dal Davidovičevemu bloku možnost parlamentar. dela in je po padcu Pašić-Pribičevićeve vlade poveril vlado Davidoviću. Javnost je pričakovala, da se bo nova vlada z vso silo takoj vrgla na delo s parlamentom in rešila najnujnejše zakonodajno delo, potrebno razvoju kulturnega, gospodarskega in socialnega organizma države, s čemer bi olajšala nekoliko težke življenjske razmere prebivalstva, nakar bi se šele lotila težavnih problemov boja za izpremembo in izpopolnitev ustave.

Vsega tega ni bilo. Skupščina se je sicer sestala, vlada je prebrala svojo izjavo, potem pa je poslala poslance z bogatimi dnevnici zopet domov. Stranke, ki so zahteva-

le od kralja nujno sklicanje narodne skupščine, češ da zahteva to korist države in naroda, so poslale to skupščino takoj domov, kakor hitro so prišle na vlado. Na ta način niso nalagale samo krono, temveč tudi vso jugoslovansko javnost, kateri so obetale takoj resno pozitivno delo. Tako izgleda parlamentarizem, kadar so stranke na vladi. Parlamentarna načela so samo takrat sveta, kadar so v opoziciji. Zato tudi ni čudno, da je sledil padec Davidovičeve vlade, ki svoje besede ni držala.

Čakamo na dejanja, pa jih ni. Javnost obupa nad resnostjo svojih političnih voditeljev. Spoznava, da gre življenje tudi brez njih, brez parlamenta in brez vlade svojo pot naprej. Draginja narašča, kakor prej, ko smo imeli parlament, brezposelnost narašča kakor prej, ko smo imeli parlament, zastoj v gospodarskem življenju kakor prej. Kaj hočemo še več?

Država plačuje težke denarje za narodne poslance, ti pa počivajo in se k večjemu prepirajo — za korita.

Kje je parlamentarizem, kje pridejo do veljave in izraza ljudske želje?

Menimo, da mora postati na ta način kupa polna, da pot, po kateri hodijo naši politični voditelji, ne more pripeljati drugam kakor do obračuna, ki bo pometel s površja vse, ki so spravili državo v sedanji položaj. Zakaj, gotovo je, da se bodo ljudstvu odprle oči in da bo znalo samo uveljaviti načela parlamentarizma, kadar bo do grla sito sedanjih parlamentarcev.

Čimbolj bodo gonili svojo dosedanje politično lajno, tem prej bo prišel ta čas in z njim ozdravljenje naših z demagoštvom zastrupljenih razmer.

Čegavo je Prekmurje?

V »Slobodnem domu« od 29. oktobra objavlja Radićev poslanec dr. Juraj Krnjević poročilo o shodu HRSS v Dolnji Lendavi (Prekmurje) dne 26. oktobra, ki ga je prvotno lendavsko okrajno glavarstvo prepovedalo, a ga je potem mari-borski veliki župan dovolil na posredovanje Radićevih poslancev.

Mi objavljamo oni del dr. Krnjevičevega poročila v »Slobodnem domu«, ker je značilen za agitacijo Radićeve stranke v Prekmurju, kakor tudi za razmerje Radićeve stranke napram Slovincem, v posebnem oziru pa napram SLS in novi slovenski republikanski stranki okoli »Avtonomistov«.

Dr. Krnjević pripoveduje najprej, kako je izposloval dovoljenje shoda. Potem pa pravi: »Ko se je to (dovolitev shoda) sporočilo ljudstvu, je nastalo nepopisno navdušenje in kmalu se je zbralo pred hotelom »Krono« 6 do 7000 ljudi. Na shodu je bilo malo Medjimurcev, največ en tisoč. Ker je okolica Lendave skoro čisto mažarska, je

bilo ostalih 5 tisoč seljakov sami mažarski kmetje iz okoliških vasi. Shodu je prisostvovalo tudi precejšnje število domačega meščanstva in gospode. Govorniki so govorili z balkona hotela »Krone«. Ko se je pogledalo z balkona na skupščino, je padlo v oči, kako je cela skupščina obkoljena z orožništvom in vojaštvom. Ne samo da so bila tudi bližnja dvorišča polna orožništva in vojaštva, temveč je tudi med zborovanjem prikoral mimo demonstrativno vod vojakov s strojnimi puškami. Vendar to ni moglo pokvariti narodovega navdušenja. Kadar se je tekom govora omenilo ime predsednika Radića in seljaška republika, vedno je nastalo dolgotrajno vzklikanje »i hrvatski i mađjarski i predsjedniku i republici«. Nobenega straha ni pokazalo niti mažarsko seljaštvo, ki trpi nepopisne muke od strani upravnih oblast. Govorniki, ki govorijo tudi mažarsko, so govorili hrvatsko in mažarsko, a v koliko govore samo hrvatsko, je bil njihov govor ljudstvu

mažarsko raztolmačen. Na skupščini je bilo razprodano lepo število Hercegovih knjižic v **mažarskem prevodu** ter predsednikovih slik. Po shodu se je vršil razgovor o tem, kako naj se izpopolni **organizacija HRSS** v onem kraju in kako naj se **mažarsko seljaštvo osvobodí izrabljanja**, ki ga tam vrše kakršnekoli **gospodarske stranke s pomočjo agrarne reforme**. Dasi so prekmurške upravne oblasti storile vse mogoče, da bi **odtutile Prekmurje od Hrvatske** — šlo je tako daleč, da v najnovejšem času Lendava nima

direktne železniške zveze z Zagrebom — vendar je Prekmurje s človečansko politiko hrvatskega seljaštva **vsak dan čim čvrstejše združeno s Hrvatsko**. Temu je najboljši dokaz ta shod, ki je ravno zato spravil ob pamet lendavske vojaške in civilne oblasti.

Tako se glasi poročilo o shodu Radičeve stranke v Lendavi. Sprito navedenega nastane vprašanje, ali je Prekmurje hrvatsko, mažarsko ali slovensko? Odgovor moramo prepustiti onim, ki so v federalnem bloku ali zvezi s HRSS.

Zavezniki...

Zagrebski »Hrvat« je pretekli teden poročal: »Na inicijativo HRSS delujejo v Belgradu na to, da osnuje federalistični blok enot parlamentarni klub. Ta klub bi bil številčno najmočnejša skupina v parlamentu in njegova akcija bi bila ostra in odločna, da bi se preko nje ne moglo. V tem pogledu so dane soglasne izjave s strani vseh šefov federalističnega bloka, tako da lahko smatramo ustanovitve enotnega parlamentarnega kluba federalistov za gotovo stvar, ki se bo izvedla v najkrajšem času. V vsi današnji politični situaciji je to brez dvoma najvažnejši in najznamenitejši dogodek.«

Stjepan Radić je v svojem sobotnem govoru v Zagrebu napadel Ljubo Davidovića, ker ni sprejel radičevskega predloga za skupen parlamentarni klub, češ da se je bal, da bi 70 radičevskih poslancev majoriziralo in republikaniziralo skupno ustvarjeni klub, ki bi bil številčno močnejši od radikalnega. Boje se takega kluba demo-

kratje, boje se Slovenci in boje se ga muslimani, ker vsi se boje poštenja, človečanstva, pacifizma in posebno republikanstva HRSS.

Torkov »Slovenec« proglasa svojega zaveznika Radića za tepca, strahopetca in pijanca, češ da govori iz njega — vinski duh. »Slovenec« ugotavlja o svojem zavezniku, ki ga je koval v zvezde, da govore iz njega vinski duhovi in da se sploh ne more smatrati za resnega. Čudno je le, da so gospodje pri SLS ta vinski duh šele sedaj zavohali. Ali jih Radić ne more sedaj upravičeno zavrniti, potem ko so bili z njim in njegovim vinskim duhom celo leto v družbi, z rekom sv. pisma: »Pezdir vidiš v očesu svojega bližnjega, bruna v lastnem pa ne!«

Celo leto so zidali babilonski stolp, potem pa so se jim zmešali jeziki in so se razšli na vse strani sveta...

Preroki napovedujejo: Volitve se bližajo...

Politični pregled.

Mandat Koste Timotijevića.

Upanje, da se bo Kosti Timotijeviću posrečilo hitreje rešiti krizo kakor pa njegovim prednikom, se ni posrečilo, ker je pač našel zaupanje pri nacionalnem bloku, ne pa pri strankah dosedanje vladne večine, dasiravno je član Davidovičevega kluba. Timotijević se je pogajal dosedaj z zastopniki vseh strank. Na glavne težkoče je naletel pri Radičevi stranki, Jugoslovanskem in muslimanskem klubu. V razgovorih z njim je načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec polagal važnost na vprašanja, ki se tičejo sodelovanja z radikali. Pribečevićem, zastopniki HRSS in pa volilnega mandata. Dr. Korošec ni bil zadovoljen z izjavo Koste Timotijevića, da ne namerava začasno pozvati v koncentracijsko vladno zastopnikov HRSS. Koncentracijsko vladno naj bi tvorili samo radikali, zastopniki ožjega bloka in samostojni demo-

kratje, dočim je HRSS iz te kombinacije izključena, razen v slučaju, da HRSS privoli v gotove pogoje, ki so jih že pred 14 dnevi stavili radikali v skupni konferenci na dvoru.

Izjava Jugoslovanskega kluba.

Jugoslovanski klub je imel po teh pogajanjih sejo, s katere je poslal Kosti Timotijeviću naslednje pismo. »Velečenjeni gospod! Jugoslovanski klub je imel danes, dne 31. oktobra sejo, na kateri je razpravljal o vašem mandatu za sestavo nove vlade. Blagovolite oprostiti, ker ni mogel klub končno veljavno sklepati, ker mu njegov predsednik, ki je z Vami razpravljal, ni mogel odgovoriti na vprašanje, ali so voljni radikali podpirati vladno z Vašim programom in pod kakim pogojem so voljni to storiti. Velečenjeni gospod! Mislimo, da je naše vprašanje popolnoma upravičeno, ker radikalna stranka sama lojalno priznava, da

nikakor ni popolnoma zadovoljna z dosedanjim politiko sporazuma, radi zakona in borbe proti korupciji, kakor jo je vodila vlada Davidovića. Jugoslovanski klub ostane zbran, dokler ne bo dobil od Vas, velečenjeni gospod, odgovora. Sprejmite tudi ob tej priliki izraz našega visokega spoštovanja. Za Jugoslovanski klub dr. Korošec l. r. v Belgradu, dne 31. okt. 1924.«

Stališče Radičeve stranke.

Predsedstvo Radičeve stranke je o politični situaciji z ozirom na mandat Koste Timotijevića izdalo tale komunike: »G. Timotijević se je pokazal kot korekten in značajan politik in mi s spoštovanjem konstatiramo, da je on svojo značajnost pokazal s tem, da je kot član bloka svoje stališče prilagodil ne samo klubski disciplini, marveč tudi svojim tradicijam in želji svojih volilcev. Kljub temu moramo izjaviti, da sporazum ni mehaničen problem, marveč psihološki in prav zaradi tega obstoja razlika v zaupanju, ki smo je imeli napram Davidoviću in napram zaupanju, ki ga lahko imamo v Kosto Timotijeviću. Ljuba Davidović je imel naše neomejeno zaupanje, takšnega zaupanja pa v g. Timotijevića nimamo.

Kaj zahtevajo radikaleci?

Radikaleci so v pogajanjih s Kosto Timotijevićem postavili nastopne zahteve: 1. Politika nove koncentracijske vlade se ima usmeriti strogo v mejah vidovdanske ustave vse dotlej, dokler se ustava rednim potom ne spremeni. 2. HRSS lahko vstopi v vladno v slučaju, da dajo zastopniki te stranke garancije in izjave, kakršne so radikali zahtevali od njih že preje na skupnih konferencah na dvoru, to je pred 14 dnevi. 3. K sodelovanju v vladi se imajo pozvati vse skupine, ki pristanejo na program Koste Timotijevića, torej tudi samostojni demokrati. 4. Razdelitev portfeljev se ima izvršiti po številčnem razmerju posameznih parlamentarnih klubov. — Razen tega zahtevajo radikaleci zase zunanje in notranje ministrstvo.

Razkol med Radićem in ožjim blokom.

V soboto je imel Radić v Zagrebu na seji vodstva svoje stranke govor, ki sta ga objavila belgrajska lista »Politika« in »Vreme« in ki je zbudil splošno senzacijo. V tem govoru je Radić napadel krono, kateri je grozil z obtožbo pred parlamentom. Napadel je tudi svoje zaveznike Davidovića, Jugoslovanski klub in muslimane. Z ozirom na ta govor so poslali Ljuba Davidović, dr. Korošec, dr. Špaho in Nastas

Petrović nastopno brzojavko: »Ali naj znači govor v Vašem klubu, ki ga objavljata »Politika« in »Vreme«, razhod širšega skupnega bloka? Čimnajteje je potreben Vaš odgovor!« Radić je odgovoril, da mora ostati širši blok skupaj in da se mora osnovati poslovna vlada pod Davidovičem. Klub temu je smatrali razkol za perfekten, kar oznanja tudi časopisje SLS, ki očita Radiću nerazsodnost.

Program Koste Timotijevića.

Timotijevićev mandat je obsegal tri glavne točke: 1. Delo v skupščini po programu deklaracije vlade Ljube Davidovića. Najnujnejši zakoni: invalidski zakon, zakon o korupciji in zakon o zemljeradniških kreditih. Po sprejemu državnega proračuna sprejem ostalih v deklaraciji navedenih zakonov. 2. Strogo spoštovanje in izvrševanje zakona proti vsem in proti vsakomur. 3. Vlada nadaljuje začeti sporazum s Hrvati. Delo za sporazum z zastopniki hrvatskega dela našega naroda se vrši stopnjama in polagama s potrebno opreznostjo in pazljivostjo, vpoštevajoč, da se ne oškoduje državno edinstvo. Poslanci vseh političnih strank naj pridejo v skupne stike, se po možnosti sporazumejo, da se tako razpahljene strankarske in plemenske strasti pomirijo.

Rešitev krize.

Po zadnjih dogodkih, ki jih je izzval Radićev govor v Zagrebu, so računali krogi, da je širša koncentracijska vlada nemogoča, ker v njo ne morejo oz. nečjejo vstopiti radičevci, samostojni demokrati in zemljeradniki. Premotrivala pa se je možnost koalicijske vlade radikalcev, Davidovičevih demokratov, Jugoslovanskega kluba in muslimanov.

Timotijević vrnil mandat.

V sredo dopoldne je bila seja Jugoslovanskega in muslimanskega kluba, ki sta sklenila, da odklanjata vsako sodelovanje s celokupno radikalno stranko. Oba kluba sta odklonila odgovor radikalov za sestavo delovne in koalicijske vlade Timotijevićem. Radikali so namreč končno zahtevali delovno in koalicijsko vladno s Timotijevićem na čelu, ki bi se morala strogo držati zakona in bi ne smela tolerirati nobenega protidržavnega in protiusustavnega čina. Tudi bi se ne smela nadaljevati Davidovičeva politika ter bi v vladi ne smela sodelovati HRSS. Pribečevićev demokratski klub je po svoji včerajšnji svoji seji izjavil, da radikalni odgovor, izročil v torek zvečer Timotijeviću, ne odgovarja mandatu, ki mu ga je dal kralj. Po teh dogodkih je Kosta Timotijević odšel včeraj opoldne na dvor ter vrnil poverjeni mu mandat.

Poravnajte naročnino!

F. G.:

Vino.

Čudovite stvari se dogajajo z vinom. Na kamenitih hribih raste rastlina, latinsko imenovana »vitis«. Malo jih je, ki vedo, kaj ta beseda pomeni. Če pa rečemo »vinska trta« se zadovoljno zasvetijo vaše oči. Raste na prostem kot tisoči drugih rastlin, pojavi se in cvete pod milim nebom kakor vi, a mati priroda ji pošilja dragocene soke, katere potem zbiramo kot grozdje.

Ko zrno zori, opazujemo z začudenjem, kje da se skriva ona nevidna moč, ki obvladuje ljudi na celi zemeljski obli. Ko pa grozdje dozori, se smehljamo. Veselje vstaja v nas, vidimo že naprej, kako zvenče kozarci, kako se razlega vesela pesem...

Zadnji dar, ki nam ga daje zahajajoče leto, je vino. Rumenozeleeno, zlatorumeno in temnomodro visi grozdje na vinskih trtah. Potem nastopi zadnji proces in pred nami stoji izprešan grozdni most — vino. Pred nami se blešče vina vseh vrst: lahek rizling, mehko rensko vino, krvavordeč tirolec, sladak mu-

škatelec, zlati tokajec, madejra, malaga v nevarni dobroti, — ognjena italijanska in španska vina, v katerih blešči sijaj južnega solca. Lacrima Christi (Kristusova solza) iz Lacrima grozdja pod Vezuvom.

Vsa ta vina skrivajo v sebi moč, ki lahko prinese blagoslov ali nesrečo. Pri vsem je potrebna zmerenost, najbolj pa pri vinu. Nič ni zoprnejšega kot mož, ki od jutra do večera drži kozarec v rokah, nič sramotnejšega kot pijana ženska, nič ostudnejšega kot nezavesten pijanec.

Vsi vemo, da je voda za žejo najbolj zdrava. S kruhom in vodo se sicer lahko ohrani življenje, toda je li ono vredno imena — življenje? Človek zahrepeni od časa do časa tudi po priboljških.

Pred nekaj leti je dal zdravnik šestdesetletnemu zaslužnemu možu na izbiro: ali se odpove vsaki kapljici alkohola, ali pa pije naprej in si s tem prikrajša življenje za polovico.

Ni se mogel odločiti na dolgočasno življenje ob sami vodi. Sklenil je posvetiti teh par let, samo da bo v preostalem življenju imel lah-

ko par krepkih uric. Ni si dovolil odvzeti vina. Zastonj je pričakoval prorokovanega mu polovičnega konca. Dolgo je moral čakati in je umrl, ko je bil že čez 80 let star.

Ali naj vedno pijemo samo vodo? Celotakrat, kadar ima veselje pravico, da nas obišče? Čemu bi nam ne bilo dovoljeno po celi verigi temnih, skrbi polnih ur, preživeti eno jasno, veselo? Praznik brez godbe in vina se nam zdi neokusen, čutimo, da spada še nekaj zraven.

Kadar spremljamo k oltarju par, ki se je zvezal za celo življenje, ali naj pristopimo z vodo in njima voščimo srečo?

Po svetopisemski zgodovini se je na ženitovanju v Kani voda spremenila v vino. Ali ni to pravi migljej? Stari Rimljani so pri slavnostnih pojedinah pili vino, vonj vina je preveval svete gaje Germanov in srednjeveški trubadur je zahteval od kralja kot najdražje darilo za svoje pesmi — čašo vina.

Vino vzbuja v nas čisto speče, vsled življenjske borbe prigluseno veselje — ono je simbol veselja. Veselje življenjska potreba, po njem se tudi ceni življenje.

Pravijo, da je vino najboljši prijatelj v boju proti obupu, da nam za nekaj časa pomaga pozabiti mnogo bolesi.

Ni se nam torej treba pohujševati, ko resni možje pijejo z vinom tudi veselje, če pri napivanju zarude lica, zablešče oči in iz svobodnih prsi zadoni vesela pesem. Takrat vino ne škoduje, samo nalahno nas prime za roko in odvede v svetlejše kraje...

Tako se predstavlja vino z ene strani. Ima pa ono mnogo nasprotnikov, ki se imenujejo: abstinenti. Njih junaska vzdržnost je vredna v resnici pohvale in priznanja. Iz idealov se odpovedo alkoholu, da se ne bi mogli nikdar več spozabiti in zaiti v pijanost. To so heroične duše, kremeniti značaji. Toda redki so, ki so zmožni za ta odločilen korak.

Glavno je, da se pri nas odstrani pijančevanje. Pri tem pa lahko sodelujejo ravnokotaki oni, ki zmereno pijejo vino, kakor popolni abstinenti. Potem bi bilo res upati, da vzide nekoč za Slovenijo zlata zarja sreče in blagostanja.

Politične vesti.

+ **Preko Zagreba ne.** Dobro je še v spominu, kako je dr. Korošec lansko leto na zaupniškem shodu SLS v Celju naglašal, da Jugoslovanski klub ne more iti preko Zagreba v Beograd in da je zato stopil tudi v ožjo zvezo z Radičem, ker hoče priboriti skupno z njim Sloveniji avtonomijo. Od tega časa je preteklo že celo leto, a vendar se dr. Korošec ves ta čas ni znal dogovoriti z Radičem o načrtu, kako bi mogel izvesti svoje predvolilne obljube, dane lahkovernim slovenskim volilecem. To označuje seveda časopisje SLS kot resno politično delo. Najbolj značilno za resnost tega dela pa je sedaj pisava »Slovenca«, ki se po zadnjih političnih dogodkih tolaži z upanjem, da se bodo začeljene razmere v Jugoslaviji dosegle tudi brez Radiča. Kakor se vidi, žive voditelji SLS samo od upanja. Enkrat upajo, da bo šlo z Radičem, drugi pa upajo, da bo šlo brez Radiča. To pa je pravzaprav politika obupanja.

+ **Ali tudi dr. Korošcu?** Dne 22. pr. m. je Stjepan Radič rekel na svojem shodu v Zagrebu: »Sovjetska vlada mi je dala preko ministra zunanjih del Čičerina zagotovilo, da nam bo nudila svojo pomoč, ako bomo ogroženi.« — Ker je dr. Korošec Radičev zaveznik v federalističnem bloku, ni izključeno, da bo Čičerin tudi njemu pomagal, četudi so pod njegovo patronanco streljali pred leti komuniste v Ljubljani. Dr. Koroščeva politika je dokazala resničnost pregovora »Čič ne ne da nič«, sedaj še počakajmo, kaj bo dal Čičerin.

+ **Česa se boji dr. Korošec?** Dr. Korošec »Slovenski gospodar« je v svoji 44. številki napadel Radiča kot domišljavega človeka, ki napada papeža, škofo, drugega ustav. faktorja do Davidoviča in dr. Korošca. Med drugim pravi »Slov. gospodar«, da je bil Radič za koncentracijo in za svobodne volitve. Radič da je pod hipnotičnim vplivom ideje o novih volitvah, od katerih uva, da bodo znatno pomnožile število njegovih poslancev. Toda znano je, da se ne izpolni vsaka nada. To se more dogoditi tudi Radiču v njegovi neomejeni želji po novih volitvah. Belgrajska »Samouprava« pristavlja k tej pisavi »Slov. gospodarja«: »Glasilo dr. Korošca je torej nasprotno volitvam tudi tedaj, kadar bi te volitve vodila koncentracijska vlada. Dr. Korošec ne želi, da bi se v teh volitvah Radič ojačil. Ako se to upošteva, potem se more razumeti ono sibilinsko in zavito pismo Koroščevo g. Timotijeviću. Ni brez interesa naglasiti, kako lepo se zavezniki časte med seboj. Baš jim je blok zdravo solidan!«

+ **HRSS in sovjetska Rusija.** Belgrajska »Reč«, glasilo Pribečevičeve demokratske stranke, poroča, da je Radičev poslanec dr. Vl. Maček dne 25. oktobra na skrivnem odpotoval na Dunaj. Za njegovo pot ni vedela niti zagrebška policija. Na Dunaju je ostal tri dni do 28. oktobra. »Reč« pravi, da je bilo to tajno potovanje dr. Mačka v tesni zvezi z dogodki, ki jih pripravlja v naši državi boljševiška internacionala. Radič je z Dunaja dobil potrebna navodila, kaj naj vse ukrene. V to svrhu je dr. Maček prejel od sovjetskega osrednjega odbora za Balkan na Dunaju znesek 50.000 dolarjev, s katerimi ima razpolagati Stjepan Radič. Ta znesek je prevzela Hrvatska seljačka banka, ki je obenem financirana od dunajskega boljševiškega odbora za Balkan. Znesek je tudi namenjen, da se iz njega nakupi Pribečeva palača zn Hrvatski seljački dom. — Tako »Reč«.

+ **Radič o dr. Korošču.** Na sestanku HRSS v Zagrebu je dejal preteklo soboto Radič, da je dr. Korošec izjavil na dvoru, da bo odpotoval v inozemstvo in prepustil Slovenijo Radiču. Korošču pa ni treba

prepuščati, je dejal Radič, ker je že vse prepustil. Celotna politika dr. Korošca je brez načel in obstoji samo v taktiki. Koroščevi ljudje so strahopetci, pravi Radič. Zadnji »Sloboadni dom« pa piše, da je HRSS z dr. Koroščevu SLS sicer v taktični zvezi, mestoma tudi v politični, v kolikor se tiče pobijanja belgrajskega nasilja, toda duševno in programatično je HRSS v zvezi samo s novoustanovljeno slovensko republikansko stranko. — To se pravi, da se bo moral dr. Korošec pri prihodnjih volitvah boriti proti radičevcem, kar je ravno s svojo zvezo z Radičem hotel preprečiti. Dr. Koroščeva taktirka odkakuje torej nazaj na njegova ledja.

+ **Zaplenjeni listi.** Belgrajska lista »Politika« in »Vreme« sta bila zaplenjena ker sta objavila sobotni Radičev govor v Zagrebu. Zaplenjen je bil tudi ponedeljkov zagrebški »Hrvat«, ki je poročal o istem govoru. Zaplomba se je izvršila na odredbo notranjega ministra Nastasa Petroviča, ki ga je Radič tudi napadel v svojem govoru. Radi napada na poslanca HRSS inž. Košutiča v Dalmaciji je po Radičevi izjavi Nastas Petrovič zanj isto kakor Pašić, a stvarno je isto tudi Davidovič. Zanimivo je, da je Radič pred tedni v nekem svojem govoru označil Nastasa Petroviča kot edinega poštenega radikalca, ki ga bo HRSS pri prihodnjih volitvah sama kandidirala le radi tega, da bo lahko ostal še v naprej v vladi.

+ **Angleške volitve.** Na Angleškem so zmagali pretekli teden konservativci nad liberalci in delavsko stranko. Časopisje SLS je pripisovalo veliko važnost izidu teh volitev z ozirom na razvoj notranje političnih razmer pri nas. Ker so naši politiki nesposobni rešiti našo notranjopolitično krizo, naj bi pomagali Angleži oziroma Macdonald v slučaju zmage. No, zmagali so konservativci in »Slovenec« pravi sedaj, da izid teh volitev ne more vplivati na položaj naše države in sicer že zaradi tega ne, ker Pašić pri voditeljih konservativcev ne vživa nobenega ugleda še izza vojne časa, ko so imeli ti voditelji priliko spoznati politično in moralno Pašičevo kvaliteto. Iz te »Slovenčeve« pisave sledi, da Macdonald ne bo pomagal dr. Korošču, ker ni dobil večine, konservativci pa Pašiču tudi ne, ker ga poznajo, to se pravi, da se Angleži sploh ne bodo vmešavali v našo notranjo politiko in da prepuščajo rešitev nerodnega položaja g. dr. Korošca in sodrugov gospodom okoli »Slovenca«. Ti imajo angleško delavsko stranko z Macdonaldom na svoji strani in tudi angleške konservativce so izvili iz Pašičevih rok, zato ne bo noben čudež, ako bodo pridobili na svojo stran tudi vse — lahkoverne duše. »Znat' se mora!« je rekel Avgust, ko se je na glavo postavljaj.

+ **Posledice brezdelja poslancev.** V Ljubljani imamo artiljerijsko delavnicu, ki zaposluje lepo število domačih ljudi. Koncem preteklega tedna je obvestila uprava te delavnice večje število delavcev, da jim ne more več dati dela, ker jih ne more plačati. Dela je sicer mnogo in bi samo za že začeta dela potrebovali nad tri mesece, ampak vlada ne nakaže kredita in delavci z družinami so ob pričetku zime brez zaslužka. Take stvari so mogoče, kadar poslanci nič ne delajo, pa vseeno vlečejo bogate plače. Ako pa upoštevamo še to, da ima Jugoslovanski klub v vladi štiri ministre, ki se niso zganili, da bi poskrbeli za zaslužek slovenskim delavcem ob pravem času, se vprašamo, ali bo mogoče, da se bo osnovala še kdaj zveza delovnega ljudstva iz delavcev, ki nimajo dela, ter poslancev in ministrov, ki nočejo delati?

+ **Koncesija Nemcem.** Notranji minister je dovolil Nemcem obnove njihovega »Kulturbunda«.

K stanovanjskemu vprašanju.

Iz krogov stanovanjskih podnajemnikov smo prejeli nastopni dopis: V razpravah časopisja o načrtu novega stanovanjskega zakona, ki ga je izdelala Davidovičeva vlada, se doslej še nihče ni spomnil stanovanjskih podnajemnikov, ki so v obstoječih razmerah prave molzne krave in redniki vseh mogočih in nemogočih stanov. Stanovanjski podnajemnik plačuje navadno v stanovanju, za katero plačuje stanovanjski najemnik hišnemu lastniku morebiti mesečno 25 do 50 dinarjev, za skromno in dostikrat slabo opremljeno sobo mesečno 200 do 600 dinarjev in še več. Tako plača na mesec več, kakor pa stranka za celo stanovanje vse leto. Hišni lastnik, ki v mnogih slučajih res nima od najemnine niti toliko dohodkov, da bi lahko vzdrževal svojo hišo v dobrem stanju, seveda nima od tega nič. Na drugi strani pa

se mu v mnogih slučajih gmotno dobro situirane stranke branijo plačati malo višjo najemnino, da si same izžemajo podnajemnike na naravnost oderuški način. Ako pomislimo, da so podnajemniki navadno samci, ki si radi slabih gmotnih razmer ne morejo ustanoviti lastnega ognjišča, ali pa so ljudje, ki morajo živeti radi stanovanjske mizerije ločeni od svojih družin, potem izgleda še bolj oderuško izrabljanje takih ubogih žrtev, ki so navadno od vsega sveta preganjani in zaničevani državni in zasebni nastavljenici. Novi stanovanjski zakon bi moral primerno ščititi tudi podnajemnike oziroma vsaj onemogočiti izrabljanje. Ali ni nikogar, ki bi se za stvar zavzel? Ali bi ne bila tudi v tem oziru potrebna kakšna akcija? Zahteva jo socijalna pravičnost!

Domače vesti.

— **Novi stanovanjski zakon.** Glavni odbor zveze hišnih posestnikov je vrnil ministrstvu za socialno politiko načrt novega stanovanjskega zakona z izjavo, da ga odklanjajo, ker popolnoma zanika zasebno lastnino hišnih posestnikov in je proti njihovim interesom. Ta načrt odklanjajo tudi stanovanjski najemniki. To je tisti načrt stanovanjskega zakona, o katerem so izjavljali člani Davidovičeve vlade, da bo zadovoljil hišne posestnike in najemnike.

— **Zagrebški škof dr. Josip Lang umrl.** V soboto zjutraj je v Zagrebu umrl pomožni škof msgr. dr. Josip Lang. Pokojni je doživel 67 let. Dr. Lang je bil rojen leta 1857 v Lašćicah pri Ivanič-gradu. Teološke študije je dokončal v Gregorijaniju v Rimu, kjer si je pridobil tudi doktorat filozofije. Služboval je nato nekaj časa v provinci, na kar je bil pozvan v Zagreb, kjer je služboval kot profesor na učiteljskem 18 let. Kasneje je predaval na teološki fakulteti in v škofovskem seminarju, kjer je bil 12 let rektor. Leta 1915. je bil posvečen za škofa. Spisal je več del o krščanski moralni, krščanski vzgoji in o reformacijskem gibanju. Dr. Lang je užival radi svoje visoke izobrazbe splošne simpatije. Celu svoje premoženje je razdelil med reveže. Pogreb pokojnega škofa se je vršil ob ogromni udeležbi občinstva in zastopnikov oblasti. Naj počiva v miru!

— **Umrla je v Ljubljani 29. pr. m. ga. Lucija Pirc** roj. Rode, vdova po pokojnem predsedniku Kmetijske družbe g. Gustavu Pirc. Pogreb se je vršil 31. pr. m. N. v m. p.!

— **Požar v Kranju.** Dne 1. t. m. ob pol treh zjutraj je izbruhnil požar v

večji baraki Jugo-češke tvornice v Kranju na Gaštelju. Hipoma je bil objekt v plamenu in obstojala je nevarnost, da se razširi ogenj na veliko poslopje tkalnice ter na lesene stavbe in skladišča gradbene trdnice »Slograda«. »Prostovoljno gasilno in reševalno društvo Kranj« je dospelo v nekaj minutah na lice mesta in hitro lokaliziralo požar. Sumi se, da je bil ogenj podtaknjen. To je že peti požar v Kranju in okolici v teku enega meseca. Vzrok požara niti v enem slučaju še ni pojasnjen.

— **Italijanski generalni konzulat v Ljubljani.** Italijanska vlada je ustanovila v Ljubljani generalni konzulat. Kakor znano je bil do sedaj v Ljubljani le odpravnik konzularnih poslov. Za generalnega konzula je imenovan markiz Paterno di Sessa, ki je že prisel na svoje novo službeno mesto.

— **Slovenski cisterzijanski opat v Stični.** V nedeljo 9. novembra se bo vršilo v samostanu oo. cistercijanov v Stični slovensko posvečenje novoizvoljenega prvega slovenskega opata preč. p. dr. Avgustina Kostelca, ki je bil dosedaj prior regens belih menihov staroslavnega stiškega samostana. Novi opat je belokranjski rojak, rojen v Dražičih pri Metliki 5. avg. 1879. Posvečenje izvrši knezoškof dr. A. B. Jeglič.

— **Volitev župana v Sodražici.** Za župana v Sodražici je bil izvoljen Fr. Stupica, pristaš SLS.

— **Otvoritev železnice Ormož-Ljutomer** je določena na 22. novembra.

— **Izseljeniški dom** nameravajo zgraditi v Zagrebu.

Gospodarstvo.

g **Občni zbor Kmetijske družbe** za Slovenijo se bo vršil v ponedeljek, 17. novembra t. l. ob enajstih dopoldne v dvorani »Uniona« v Ljubljani. Na ta občni zbor imajo pristop edimole zastopniki podružnic, izvoljeni v zmislu § 31. družbenih pravil. Glasom odloka prometnega ministrstva od 14. oktobra 1924., števil. 22.929, imajo polovično vožnjo po državni železnici vsi zastopniki, ki se udeležijo tega občnega zbora, v potniških vlakih, če se pri potniški blagajni in v vlaku izkažejo z doposlano jim poverilnico. Odprava se vrši na ta način, da kupi vsak delegat na vstopni postaji celo vozno karto do Ljubljane in istotam zahteva, da se mu žigosa vozna karta in poverilnica z mokrim postajnim žigom. Tako žigosana vozovnica v zvezi s poverilnico velja tudi za povratno vožnjo. Ta ugodnost velja od 14. do 20. novembra t. l. Kdor izgubi vozno karto, odda v Ljubljani pri izhodu ali je me žigosa na vstopni postaji, mora za povratek kupiti zopet celo karto. Prekinjenje vožnje ni dopustno. Poverilnice za brezplačno povratno vožnjo veljajo le tedaj, če so žigosane na občnem zboru Kmetijske družbe v Ljubljani. Potne stroške za delegate nosijo podružnice.

g **Prevoz živil v pasivne kraje.** Generalna direkcija državnih železnic je objavila v Službenih Novinah z dne 25.

oktobra odlok ministrskega sveta z dne 9. okt., s katerim se je znižala provoznina za moko, žito in koruzo za 40% normalne železniške tarife. Kot pasivni kraji so upravičeni: 1. Črna gora z letno potrebščino 3000 vagonov, 2. Dalmacija z letno potrebščino 4000 vagonov; 3. Hercegovina z letno potrebščino 2500 vagonov; 4. Lika in Gorski Kotar z letno potrebščino 1500 vagonov; 5. Hrvatsko Zagorje z letno potrebščino 800 vagonov in 6. Slovenija z letno potrebščino 5000 vagonov. Razdelitev določenih kontingentov je poverjena poljedelskim organizacijam in ustanovam, za Slovenijo pa Zadružni zvezi v Ljubljani, Zadružni zvezi v Celju in Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani. Prometno ministrstvo bo izdalo organizacijam primerno število poverjenih tovornih listov. Najmanjša daljava, za katero se sme izrabiti dovoljeno ugodnost, znaša 400 tarifskih kilometrov. Ugodnost se sme izrabljati do preklica, najdalje pa do 30. junija 1925. Pogodniki ne smejo produktov, katere so tovorili po znižani tarifi, miti izvažati niti uporabljati za špekulativne namene.

g **Državna razredna loterija** je izdelala za prihodnje leto nov načrt, po katerem se zviša število srečk za 50%.

g **Izplačevanje 6% državnih bonov** v kronah in dinarjih se vrši v Slove-

niji od 1. novembra t. l. do 1. maja 1925. pri blagajni delegacije ministrstva financ v Ljubljani.

g Sol iz Poljske. Uprava državnih monopolov je sklenila s Poljsko pogodbo glede dobave 30.000 ton soli.

g Banca Adriatica v Trstu je kakor znano, propadla. Kdor ima kake terjatve napram tej banki, naj jih prijavi Zadrugi zvezi v Trstu, Via Torre Bianca 39. I.

g Preureditev gospodarskega sveta. V ministristvu za trgovino in industrijo so izdelali načrt za preureditev gospodarskega sveta. Načrt je izročen v presojo poklicanim organizacijam.

g Vrednost naših gozdov. Naši gozdovi zavzemajo 7.530.000 hektarjev. Od tega prostora pripada 42%, to je 3.200.000 ha državi, ostanek pa privatnikom; občinskih gozdov je 2%.

g Kmetijski kreditni zavod. Osrednja zadruga zveza v Belgradu je predložila kmetijskemu ministristvu novoizdelani načrt zakona o osnovanju kmetijskega zavoda.

r Število šol v Rusiji je padlo od 62.000 iz predvojne dobe in od 76.000 iz leta 1921. na 49.000; to se tiče osnovnih šol. Število srednjih šol je padlo od 3700 na 2028. Sovjetska zveza ima sedaj 17 univerz, 16 tehničnih in 20 gospodarskih visokih šol. Novih 87 »delavskih fakultet« šteje 35.000 dijakov. Odrprtih je bilo doslej 350 manjšinskih šol. Mesecna plača visokošolskega profesorja znaša 30 do 40, mestnega učitelja 14 in vaškega učitelja 10—6 zlatih rubljev. Državna zaloge je tiskala 20 milijonov novih učnih knjig.

RAZNOTEROSTI.

r Posledice potresa na Japonskem. Japonska vlada je objavila medavno zaključne številke strahovitega lanskega potresa, 1. septembra. Potres je zahteval 90.000 mrtvih, 50.000 je bilo ranjenih, 14.000 jih pa pogrešajo. Te lahke prištevajo mrtvim, tako da se število zviša na 104.000. Poslopij je bilo pa razrušenih 700.000!

r Papež turistični pisatelj. Znano je, da je bil sedanji papež, dokler je bil navaden duhovnik, izurjen turist. Tudi je priobčil celo vrsto zanimivih turističnih spisov. Giovanni Bobba in Francesco Cauro sta sedaj zbrala te spise in jih izdala s pokrajinskimi slikami dr. A. Rattija. Nemški listi poročajo, da izide v kratkem tudi nemška izdaja teh papeževih turistovskih spisov, ki opisujejo turo na Monte Rosa in prvi prehod čez vrh Zumstein, turo na Materhorn, na Montblanc, preko Roherja in vrnitev preko Domgletscherja, planinsko nesrečo v dolini Belviso ter končno ponočni izlet na Vezuv.

r Nekaj za pijance. Dr. Dunant je na Francoskem znan zdravnik. Zanj je čase se je posvetil zdravljenju — pijancev. Pijance zdravi na poseben način. Vbrizgava jim med drugim pod kožo njihovo lastno kri. Na ta način je baje pred kratkim ozdravil nekega čevljarja. Vzel je čevljarju malo krvi in mu jo vbrizgnil na drugem mestu. Bolnik ni okusil niti kapljice vina devet dni. Vino mu je postalo zoprno. Toda desetega dne je pričel zopet piti.

g Pospeševanje kmetijstva. Iz ministristva za kmetijstvo poročajo, da se izdeluje načrt za otvoritev večjega števila kmetijskih šol in postaj v raznih krajih naše kraljevine. — Nekdanji poljedelski preizkuševalni zavod v Splitu se preosnuje v državno ogledno in kontrolno postajo za naše Primorje od Sušaka do Bojane. Okoli zavoda se bodo združile vse za kmetijstvo potrebne znanstvene ustanove. — Iz Južne Srbije odpošlje ministristvo za kmetijstvo nekaj mladih kmečkih ljudi v Vojvodino, da se bodo učili tam vinogradništva in kletarstva.

g Češkoslovaški državni proračun. Češkoslovaška vlada je predložila parlamentu proračun za leto 1925. Proračun izkazuje 15.974 milijonov izdatkov (za 1.019 milijonov manj ko lani) in 15.701 milijonov dohodkov (za 689 milijonov manj ko lani). Investicijski proračun izkazuje 1319 milijonov proti 2229 milijonov lanskega leta. Skupni primanjkljaj znaša 1592 milijonov čeških kron.

g Nov drobiž. Iz Belgrada poročajo, da bo finančno ministristvo dalo izdelati za 30 milijonov dinarjev novih dinarskih bankovcev, ki bodo zamenjali stare obrabljene in poškodovane dinarske bankovce.

g Letošnja svetovna letina pšenice. Angleško ministristvo za poljedelstvo je prejelo od mednarodnega instituta za poljedelstvo važno poročilo, da bodo države, ki pšenico izvažajo, mogle v dobi od 1. avgusta 1924 do 31. julija 1925 izvoziti 443 milijonov meterskih stotov pšenice, dočim rabijo države, ki same ne pridelajo zadosti tega žita, le 433 milijonov meterskih stotov.

Pijanost se je ponovila tudi po drugi injekciji. Sedaj mu je vzel zdravnik naenkrat zopet deset kubičnih centimetrov krvi. Ta količina se je razdelila na osem injekcij. Zmaga zdravnika je bila popolna. Čevljar, ki se je prej tekom osmih let vsak dan napil kakor sraka, ni pil zdaj že tri mesece. Obenem se je spremenil njegov obraz: malinast nos je obledel, otekline so izginile, oči se več ne solzijo. Čevljar zdaj pridno dela v svoji prej zapušteni delavnici. Ta čudežna novica je hitro šla po deželi in zdaj oblegajo zdravnika žene drugih pijancev. Škoda, da dr. Dunant ne pride tudi v našo deželo. Dela bi imel gotovo dovolj!

r Pastirjeva sreča. Dalmatinsko ljudstvo je vkljub svojemu skromnemu življenju dalo tekom stoletij iz sebe več slavnihih mož. Med dalmatinskimi pastirji v gorah se skriva več velikih talentov, katerih večina, žal, ne more priti do izraza. Sreča zadene od tisočev le tu pa tam po enega. Največji jugoslovanski kipar Meštrović, katerega ime je zaslovelo po vsem svetu, je bil v otroških letih navaden pastir, ki je pasel ovce nekje v hribih nad Splitom. Te dni pa so vsi ameriški časopisi polni hvale o razstavi njegovih umetniških del v Ameriki. Njegova najlepša dela je dala prepeljati paroplovna družba Cosulich, samo zaradi reklame za se, zastoj v Ameriko. Sedaj so izsledili novega malega umetnika v Zemniku poleg Zadra v pastirčku Ivanu

Paleku. Deček je sin siromašnih staršev in je doslej moral pasti ovce. Na paši pa je imel dosti prostega časa in se je zato ukvarjal z lesenimi rezbarijami. Izuril se je v tem delu tako, da se je glas o njem raznesel daleč naokoli. Slišal je o njem tudi italijanski prefekt v Zadru in je hotel dečka poslati v Rim, da bi se šolal na stroške italijanske vlade. Edini pogoj je bil, da sprejme družina italijansko državljanstvo. Toda deček se je odrezal: »Nisem Italijan in tudi nočem biti; ostanem to, kar sem.« Ostal je torej pri svojih ovcah. Slučaj pa je hotel, da je zvedel za dečka tudi jugoslovanski poslanik v Vatikanu dr. Smolaka. Le-ta je dečka obiskal in vzel nekoliko njegovih rezbarijskih seboj v Belgrad, kjer jih je pokazal kralju. Ko je kralj videl te rezbarije, je takoj odredil, da se deček pripelje v Belgrad, kjer se bo šolal na njegove stroške. Deček bo dobival hrano in stanovanje na dvoru. Za začasnega učitelja mu je določen slikar Inkostri. Deček ima res srečo. Bomo videli, kako jo bo porabil.

r Dvojna zaroka med italijanskim in belgijskim dvorom. Dne 11. novembra, na rojstni dan italijanskega kralja Emanuela III., se slovesno razglasi v Rimu in Bruslju dvojna zaroka otrok italijanske in belgijske kraljeve dvojice. Hči belgijskega kralja Marija José postane bodoča italijanska kraljica, hči italijanskega kralja pa po smrti belgijskega kralja Alberta belgijska kraljica. Marija José bode prinesla na italijanski dvor ogromno doto, ker je baje danes najbogatejša princezinja na svetu. Razen precejšnje dote od svojih staršev, bode prinesla neizmerno bogastvo in zaklade svojega starega strica, pokojnega belgijskega kralja Leopolda II. in njegove sestre Charlotte, žene avstrijskega nadvojvode Maksimilijana, najmlajšega brata bivšega avstrijskega cesarja Franca Jožefa, katero imajo v nekem gradu na Belgijskem zaprto. Njeno ogromno premoženje se je v teh letih kolosalno pomnožilo. Dan poroke teh dveh kraljevskih parov še ni natanko določen, vendar se govori, da se bode vršili obedve poroki v Rimu kmalu po novem letu. Priprave za te poroke, ki se bodo vršile nedvomno z največjim pompom in svečanostmi, so v polnem teku. Govori se tudi, da se mladi italijanski kralj namerava s svojo belgijsko družico naseliti v Turinu.

r Naši telefoni. Začetkom tek. leta je bilo v naši državi 837 telefonskih postaj s 27.000 aparati. Telefonska mreža znaša 64.638 km, rečnih kabljev 3800 in morskih 5660 km.

Dinarski dan na korist neodrešenih bratov!

Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani je razposlal na vse svoje podružnice, na razna prosvetna društva, župne urade in druge korporacije tiskani oklic glede priredbe in organizacije »Dinarskega dne« po vsi Sloveniji v nedeljo 9. novembra.

Jugoslovanska Matica se tem potom ponovno obrača na vse narodno čuteče prebivalstvo Slovenije, da organizira v svojem okolišu

»Dinarski dan«, kajti potrebe na Primorskem in Koroškem so vsaki dan večje in nujnejše. Zato mora biti naša pomoč tem zaslužnim bratom čim izdatnejša.

V dosegu denarnih sredstev naj služi tudi »Dinarski dan«. Vsak Slovenec mora dati vsaj 1 Din. Voldilne in agilne osebe v vsakem kraju prosimo, da prirede nabiralno zbirko v nedeljo od hiše do hiše, od osebe do osebe. Pobira naj se na javnih mestih, na deželi, posebej pred cerkvijo, pred ali po končani službi božji.

Dinarski dan naj jamči našim tam preko, da nismo pozabili na nje ter da jim hočemo pomagati, da vztrajajo kot dobri in zavedni Slovenci na svojih rodnihih tleh, čeprav tlačeni in zpostavljeni pod tujim gospodstvom.

Zato vsi na delo in uspeh ne izostane. Zneski se naj nakažejo na Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani.

Tržne cene.

Živina. Cene preteklega tedna v Ljubljani: voli prvovrstni izjemno za kg žive teže Din 13.75—14.50, voli rejeni 13.25—13.50, voli za vprego po kakovosti in sposobnosti 12.50—13, biki debeli težki 13.25—13.75, biki lažji 10—11, krave rejene 10—11, krave klobasariče 7—8, teleta težja debela 17—17.50, teleta lažja 15.75—16.75, teleta zaklana po kakovosti 22—22.50, prašiči peršutarji 15.50—16.50, prašiči debeli 17—18, prašiči zaklani po kakovosti 20—22, kostruni in ovce debele 8—9.

Prešiči. Na svinjskem sejmu v Mariboru so bile 31. pr. m. nastopne cene: za 5—6 tednov stare prešiče 87.50—125, 7—9 tednov 150—225, 3—4 mesece 325 do 500, 5—7 mesecev 612.50—750, 8—10 mesecev 625—1000, eno leto stare 1000 do 1750, ali za 1 kg žive teže 15—20 Din, 1 kg mrtve teže 22.50—37.50 Din.

Vino. Na Bledskem vinu in bela srednja vina povprečno po 6—7 Din, boljša pa po 8—9 Din. V Beli krajini so navadna vina 7—8 Din, boljša pa 9—10 Din. Na Štajerskem v okolici Ljutomerja in Ormoža zahtevajo za boljše odbrana fina vina tudi 11—12 Din za liter.

Za smeh.

Profesor v gorah: Sedaj moram pa zopet teči dve uri daleč nazaj, ker sem pozabil, kam vodi modra markacija.

Dirkač. A.: »Kaj, ta konjska mrha je prišla v enem dnevu 850 km daleč? Vi se norčujete?« — B.: »Nikakor ne, od tega je že šest let. Takrat se je namreč vozil ta konj s fronte v zaledje.«

Pogum. Zdravnik: Vaša žena ne sme danes ničesar govoriti; ne pozabite tega! — Soprog: Gospod doktor, ali bi ji ne hoteli tega sami povedati?

Negotovost. A.: Čul sem, da hočete poročiti gospodično Tilko? — B.: Hočem in sedaj grem k njej vprašati, če je ta vest resnična.

Protest. Župnik: Vem Janez, da zelo žalujete po svoji ženi, a radi tega vam ni treba biti cel dan pijan! — Janez, ogorčeno: Cel dan! Prečastiti, opravljajo me; jaz žalujem samo zvečer!

Izšla je **BLASNIKOVA**

VELIKA PRATIKA

za navadno leto **1925** ki ima 365 dni.

„Velika Pratika“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpošteván že od naših pradedov. Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovenski rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din; kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikih
tiskarna in litografični zavod
Ljubljana, Breg štev. 12.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

KAR NE VEŠ, VPRAŠAJ

Univerzalni Informativni Biro

„**ARGUS**“

Knez Mihailova ul. 35. — Tel. 6-25

BEOGRAD

(Pasaž Akademije Nauka.)

Ceneno češko perje!

1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, na pol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 120 in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. —

Pošiljave carine prosto, proti povzetju od 300 Din naprej poštnine prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in nevrše vzame nazaj. — Naročila samo na Benedikt Sachsel, Lohetz št. 78 kot Plizna, Češkoslovaška. — Poštne pošiljke gredo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Priporoča se mizarstvo

ERMAN & ARHAR

St. Vid, nad Ljubljano 4.

za vsa stavbna in pohištvena dela. Stalna zaloga pohištva in tapetniških izdelkov. Cene nizke Delo solidno!

Načrti in preračuni brezplačno.

PISALNE STROJE

najcenejše v specialni mehanični delavnici za popravilo pisalnih, računskih in drugih strojev

LUDOVIK BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. I.

Barvne trakove, karbon-papir-indigo, ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.